

การติดตามการใช้มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบสุขภาพเด็กวัยเรียน

นางสาวรุ่งทอง ครามานนท์ , นางสาวนุชรี ศรีวิโรจน์ ,

นางสาวอรุมา โภคสมบัติ และนางสาวพรีดา เม้าะสนิ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้ในการนำมาตรฐานโรงเรียนโรงเรียนต้นแบบสุขภาพเด็กวัยเรียนก่อนนำไปใช้จริงกับโรงเรียนทั่วประเทศ และนำผลการศึกษาที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานและตัวชี้วัดทั้ง 5 มาตรฐานกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องนักเรียนแกนนำ นักเรียนทั่วไป จำนวน ๑๘๔ คน จากโรงเรียนนำร่องที่เป็นตัวแทนทั่วประเทศ จำนวน ๘ แห่ง ในพื้นที่ ๖ จังหวัด (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยการคัดเลือกจากโรงเรียนที่สมัครใจและมีความพร้อมในการเป็นโรงเรียนนำร่อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ได้จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานและความเป็นไปได้ในดำเนินงานตามมาตรฐานทั้ง 5 มาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจำแนกการวิเคราะห์ตามมาตรฐานที่สร้างขึ้นทั้ง 5 มาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์บริบท (Context analysis) เพื่อให้เห็นความเป็นไปได้ รวมถึงความสอดคล้องเหมาะสมในการนำมาตรฐานดังกล่าวไปใช้ ปัญหาอุปสรรค รวมถึงรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนนำร่องทั้ง 8 แห่ง สามารถใช้มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบสุขภาพเด็กวัยเรียนได้ โดยมีแนวคิด/การบูรณาการกับโครงการ/กิจกรรมด้านสุขภาพที่โรงเรียนดำเนินงานอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังพบปัจจัยเอื้อด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความผูกพันและเกื้อกูลกันมานาน ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อบุตรหลานได้มีสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งในแง่ของความร่วมมือร่วมใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน รวมถึงความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านความมั่นคง หรือองค์กรต่างๆในชุมชน

เมื่อพิจารณา (ร่าง) มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบสุขภาพเด็กวัยเรียน เป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีข้อจำกัดในการนำไปใช้ในบางมาตรฐาน/บางตัวชี้วัด ทั้งที่เป็นข้อจำกัดด้านบริบท/ลักษณะเฉพาะของโรงเรียน หรือข้อจำกัดในการกำหนดมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่อาจจะยังไม่ชัดเจนและยังไม่ครอบคลุมกับสถานการณ์ความเป็นจริง โดยผลการศึกษา **มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ** พบว่าโรงเรียน 2 ใน 8 แห่ง ไม่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนขึ้นมาเองได้ เนื่องจากปรัชญาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจะถูกกำหนดขึ้นจากหน่วยงานต้นและเป็นวิสัยทัศน์ที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนในเครือข่าย **มาตรฐานที่ 2 ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย** พบว่า โรงเรียนทั้ง 8 แห่ง สามารถดำเนินการได้ **มาตรฐานที่ 3 ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ** พบว่า โรงเรียน 7 ใน 8 แห่ง มีการทดสอบสมรรถภาพทางกายให้กับนักเรียนและมีอุปกรณ์กีฬาเพียงพอ **มาตรฐานที่ 4 ด้านทัศนสาธารณสุข** พบว่า โรงเรียนทั้ง 8 แห่ง สามารถดำเนินการตรวจสอบสุขภาพช่องปากให้นักเรียนตามชุดสิทธิประโยชน์ **มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม**

และเครือข่าย พบว่า มีโรงเรียน 8 แห่ง มีข้อจำกัดด้านการสร้างเครือข่ายสุขภาพระหว่างโรงเรียน ข้อเสนอแนะ ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ให้เหมาะสมกับบริบท สังคม และวัฒนธรรม/ลักษณะเฉพาะ/ข้อจำกัดของโรงเรียนตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นเป็นรายมาตรฐาน การปรับวิธีการเขียน อธิบายให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อพร้อมในการเป็นพี่เลี้ยงให้โรงเรียน และดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบสุขภาพเด็กวัยเรียน